

Sygn. akt II Ca 1344/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tomasz Szaj (spr.)
Sędziowie:	SSO Agnieszka Bednarek-Moraś SSR del. Zofia Piwowska
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Idzikowska-Chrzęszczewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 października 2014 roku w S.

sprawy z powództwa **Gminy M. S.**

przeciwko **L. P., G. P. i A. M. (1)**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powódkę

od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie

z dnia 2 lipca 2013 r., sygn. akt I C 110/13

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie rozprawy w dniu 2 lipca 2013 roku i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Szczecin-Centrum w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt **II Ca 1344/13**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2013 roku, sygn. akt I C 110/13, Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie oddalił powództwo Gminy M. S. przeciwko L. P., G. P. i A. M. (1) o zapłatę za bezumowne korzystanie z lokalu i przyznał kuratorowi ustanowionemu dla pozwanych wynagrodzenie w kwocie 600,- zł.

Powyższy wyrok Sąd Rejonowy wydał na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

Gminę M. S. oraz L. P. i G. P. łączyła umowa najmu lokalu przy ul. (...) w S.. W dniu 17 kwietnia 2008 r. Gmina M. S. wypowiedziała ww. najemcom umowę najmu z uwagi na zaległości czynszowe.

Wyrokiem zaocznym z dnia 10 lutego 2009 r. wydanym w sprawie o sygn. I C 602/09 Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie nakazał G. P., L. P., P. P. (1) oraz A. P., aby opuścili i wydali powódce Gminie M. S. lokal mieszkalny przy ul. (...) w S.. G. P. wniósł sprzeciw od ww. wyroku, w którym wskazał, że była żona (tj. L. P.) przebywa wraz z córkami (tj. P. P. (1) i A. P., obecnie M.) za granicą. Na rozprawie w dniu 12 maja 2009 r. 12 maja 2009 r. G. P. zeznał, że w lokalu przy ul. (...) mieszka sam, a na rozprawie w dniu 14 lipca 2009 r., iż zamierza podjąć pracę za granicą. Wyrokiem z dnia 14 lipca 2009 r. sąd uchylił wyrok zaoczny z dnia 10 lutego 2009 r. w stosunku do G. P. i orzekając eksmisję przyznał G. P. uprawnienie do lokalu socjalnego.

W lutym 2013 r. policja z KP S. – N. podjęła na zlecenie sądu czynności zmierzające do ustalenia, czy pozwani mieszkają w lokalu przy ul. (...). W trakcie czynności sprawdzających policja ustalił, iż nie ma administracyjnie lokalu nr (...) przy ul. (...) lecz są lokale o numerach 27a i 27 b, których właścicielką jest K. P..

Sąd Rejonowy wskazał, że powódka żądanie pozwu wywodzi z art. 18 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2005 r., nr 31, poz. 266, ze zm.). Stosownie do zapisu ust. 1 ww. artykułu osoby zajmujące lokal bez tytułu prawnego są obowiązane do dnia opróżnienia lokalu uiszczać comiesięczne odszkodowanie. W myśl zapisu ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 3, odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, odpowiada wysokości czynszu, jaki właściciel mógłby otrzymać z tytułu najmu lokalu. Jeżeli odszkodowanie nie pokrywa poniesionych strat, właściciel może żądać od osoby, o której mowa w ust. 1, odszkodowania uzupełniającego. Zgodnie z zapisem ust. 3 powołanego przepisu osoby uprawnione do lokalu zamiennego albo socjalnego, jeżeli sąd orzekł o wstrzymaniu wykonania opróżnienia lokalu do czasu dostarczenia im takiego lokalu, opłacają odszkodowanie w wysokości czynszu albo innych opłat za używanie lokalu, jakie byłyby obowiązane opłacać, gdyby stosunek prawny nie wygasł.

Dla uwzględnienia powództwa wywiedzionego w oparciu o powołaną regulację koniecznym było w pierwszej kolejności ustalenie, że powódka jest właścicielem lokalu przy ul. (...) w S., a następnie ustalenie, że pozwani w okresie objętym żądaniem pozwu zajmowali lokal, co do którego nie posiadali tytułu prawnego skutecznego względem właściciela. W dalszej kolejności, kierując się wskazaniem zawartymi w ust. 2 i 3 powołanego przepisu, należałoby ustalić w jakiej wysokości pozwani byli obowiązani uiszczać odszkodowanie za korzystanie z rzeczy bez tytułu prawnego.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwani byli w niniejszym postępowaniu reprezentowani przez kuratora dla osób nieobecnych, gdyż kierowana do nich korespondencja na adres lokalu przy ul. (...) wróciła nieodebrana z adnotacją listonosza „adresat wyprowadził się”. Kurator pozwanych przyznał zaś jedynie fakt, że pozwani są zameldowani pod adresem przy ul. (...), a pozostałym twierdzeniom powódki zaprzeczył, w tym zaprzeczył jakoby taki lokal w ogóle istniał i aby jego właścicielem była powódka. W związku z powyższym stanowiskiem kuratora powódka winna w pierwszej kolejności wykazać, że jest właścicielem lokalu przy ul. (...) w S.. Powódka nie naprowadziła żadnego dowodu, aby potwierdzić swoje prawo własności do ww. lokalu. Nieudowodnienie tej okoliczności czyniło w zasadzie zbędne dokonywanie dalszych ustaleń czy pozwani w lokalu zamieszkiwali, skoro powódka nie wykazała swojej legitymacji do dochodzenia odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu. Sąd jednak zauważył nadto, że powódka nie wykazała również, aby lokal nr (...) w dalszym ciągu istniał, bo nie można wykluczyć sytuacji, że został podzielony na lokale nr (...) a i 27 b i sprzedany K. P., która według informacji policji jest właścicielką tych lokali. Dalej, powódka nie wykazała, aby pozwani zajmowali lokal przy ul. (...), gdyż z zeznań i pism G. P. składanych w sprawie o sygn. I C 602/09 wynika, że L. P. i A. M. (1) nie mieszkały w ww. lokalu już w marcu 2009 r., a brak jakiegokolwiek dowodu na to, aby po tej dacie w lokalu zamieszkały. Z kolei co do G. P. to również brak dowodu na jego zamieszkiwanie w spornym lokalu w okresie objętym żądaniem pozwu, zwłaszcza, że na rozprawie w dniu 14 lipca 2009 r. w sprawie o eksmisję podał, że zamierza wyjechać za granicę. Faktem jest, iż pozwani są zameldowani pod adresem ul. (...) w S., jednak zameldowanie nie jest tożsame z pojęciem zamieszkiwania, zajmowania lokalu, a to z tym ostatni ustawa wiąże obowiązek zapłaty odszkodowania. Skoro zatem powódka nie wykazała, że jest właścicielem lokalu, pozwani w lokalu nie mieszkają, to nie są obowiązani do zapłaty odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu i powództwo skierowane przeciwko nim podlegało oddaleniu, o czym sąd orzekł w pkt I sentencji.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła powódka, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 207 § 3 k.p.c. w zw. z art. 207 § 6 k.p.c. poprzez zwrot pisma procesowego z dnia 28 czerwca 2013 roku oraz zawnioskowanych w nim dowodów,
- art. 207 § 3 k.p.c. poprzez zwrot dowodów przedstawionych wraz z pismem z dnia 28 czerwca 2013 roku,
- art. 217 k.p.c. poprzez zwrot pisma z dnia 28 czerwca 2013 oraz zawnioskowanych dowodów, podczas gdy powód był uprawniony do przytaczania okoliczności faktycznych i dowodów aż do zamknięcia rozprawy,
- art. 227 k.p.c. oraz 278 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane w piśmie z dnia 19 lutego 2013 roku,
- art. 227 k.p.c. oraz art. 217 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku powoda o przesłuchanie świadka A. M. (2) na okoliczności wskazane w piśmie z dnia 19 lutego 2013 roku,
- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia i przyjęcie, że powód nie jest właścicielem lokalu przy ul. (...), przedmiotowy lokal nie istnieje oraz że pozwani nie zamieszkiwali w nim w spornym okresie, podczas gdy z dowodów z dokumentów w sprawie I C 602/09 wynika, że lokal istnieje, powód jest jego właściciel, a pozwani zajmują sporny lokal,
- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia poprzez przyjęcie, że lokal przy ul. (...) nie istnieje oraz że pozwani w nim nie zamieszkują, podczas gdy z dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym zawiadomień o rozliczeniu zużycia mediów oraz sprawozdań finansowych, wynika, że pozwani mieszkali w lokalu, używali media, a ponadto rozliczenia wywozu śmieci za 2006, 2007, 2008, 2009 roku oraz zawiadomienie o zmianie wysokości opłat z dnia 30 grudnia 2010 roku zawierają podpisy pozwanych,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 k.c. w zw. z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2005 roku, nr 31, poz. 266 ze zm.) poprzez błędne przyjęcie, że powód nie wykazał w pełni zasadności roszczenia.

Wskazując na te zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie solidarnie od pozwanych kwoty 11 516,48 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 czerwca 2012 roku oraz kwoty 1 781,51 zł skapitalizowanych odsetek z odsetkami od dnia wniesienia pozwu, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej A. M. (1) do kwoty 10 893,99 zł z odsetkami oraz kwoty 1 659,62 zł tytułem skapitalizowanych odsetek oraz o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Uzasadniając apelację powódka wskazała, że w piśmie z dnia 28 czerwca 2013 roku złożyła wnioski dowodowe, w tym pisma z dnia 10 kwietnia 2013 roku oraz protokół spotkania z Dyrektorem (...) z dnia 25 kwietnia 2013 roku, z których wynika, że pozwana A. M. (1) (poprzednio P.) zwróciła się o rozłożenie zaległości na raty. Nadto mąż pozwanej oświadczył, że pozwana zamieszkuje w lokalu z nim, ich wspólną córką oraz G. P.. Sąd winien przeprowadzić dowody złożone przy piśmie, nawet jeżeli nie wyraził zgody na złożenie pisma procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki okazała się o tyle zasadna, że kontrola instancyjna zaskarżonego wyroku zainicjowana przez powódkę doprowadziła do stwierdzenia nieważności postępowania i uchylenia zaskarżonego wyroku.

Podkreślić należy, że postępowanie przed Sądem I instancji toczyło się z udziałem kuratora reprezentującego pozwanych ustanowionego zarządzeniem z dnia 21 grudnia 2012 roku na podstawie art. 144 k.p.c. Ustanowienie kuratora procesowego dla danej osoby jest oparte na założeniu, że z powodu braku wiedzy o miejscu pobytu danej osoby nie jest możliwe dokonywanie jej doręczeń. Kurator taki jest obowiązany działać do chwili zgłoszenia się samej strony albo jej przedstawiciela lub pełnomocnika. O ile wydanie zarządzenia z dnia 21 grudnia 2012 roku w ówczesnym stanie wiedzy Sądu i poczynionych ustaleniach nie budzi wątpliwości, o tyle w dacie rozprawy z dnia 2 lipca 2013 roku ustały przesłanki reprezentowania pozwanej A. M. (1) przez kuratora procesowego, albowiem pozwana skontaktowała się z powódką i wskazała swój adres do korespondencji. Okoliczność ta nie została w sposób wystarczający uwypuklona przez pełnomocnika powódki w piśmie procesowym z dnia 28 czerwca 2013 roku, ani też w toku samej rozprawy w dniu 2 lipca 2013 roku, niemniej jednak nie zwalnia to Sądu z obowiązku weryfikowania dostępnego materiału dowodowego pod kątem dalszego istnienia przesłanek ustanowienia kuratora na podstawie art. 144 k.p.c. O ile bowiem w toku postępowania ustana przesłanki ustanowienia kuratora procesowego dla strony, obowiązkiem Sądu jest dokonywanie doręczeń samej stronie. Nie sanuje tego uchybienia Sądu dokonanie w sposób prawidłowy zwrotu pisma procesowego z dnia 28 czerwca 2013 roku, albowiem obiektywnie w dacie dokonania tej czynności adres pozwanej był znany, a co więcej wiedza o adresie pozwanej pozwalała na wezwanie jej i zweryfikowanie stanowiska Sądu o braku wiedzy odnośnie adresu pozostałych pozwanych. Te okoliczności skutkowały wezwaniem pozwanej A. M. (1) na rozprawę odwoławczą i ustaleniem w konsekwencji aktualnego adresu pozwanej L. P.. Pozwana wskazała swój adres zamieszkania oraz wskazała swój adres do korespondencji, ustanawiając pełnomocnika do doręczeń w Polsce. Zaniechanie przez Sąd Rejonowy badania w toku sprawy prawidłowości ustanowienia kuratora procesowego, choćby przez zapoznanie się z dokumentami dołączonymi do pisma z dnia 28 czerwca 2013 roku, skutkuje uznaniem, że pozwane A. M. (1) i L. P. w toku postępowania zostały pozbawione możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.), gdyż na etapie rozprawy z dnia 2 lipca 2013 roku ustały przesłanki reprezentowania ich przez kuratora procesowego. A tym samym zachodziła nieważność postępowania.

Z tych względów, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. należało uchylić zaskarżony wyrok, znieść postępowanie w zakresie rozprawy z dnia 2 lipca 2013 roku i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu Szczecin – Centrum w Szczecinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej, zgodnie z regulacją art. 108 § 2 k.p.c.

Ponieważ odpowiedzialność pozwanego G. P. była solidarna z pozostałymi pozwanymi zachodziła konieczność uchylenia wyroku również w stosunku do niego. W tym zakresie bowiem trafnie powódka zarzuca sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Powódka dochodziła bowiem należności za bezumowne korzystanie z lokalu mieszkalnego za okres od grudnia 2009 roku do czerwca 2012 roku. Pozwany w sprawie I C 602/09 złożył pismo procesowe z dnia 6 marca 2009 roku, z którego wynika, że zajmował powyższy lokal. Ta sama okoliczność wynika z jego zeznań z dnia 12 maja 2009 roku (k – 36 akt I C 602/09). Jednocześnie Sąd Rejonowy ustalił, że strony łączyła umowa najmu lokalu przy ul. (...). Chybione jest tym samym stanowisko Sadu Rejonowego, że obowiązkiem powódki jest wykazanie, że jest właścicielem lokalu i pozwani zamieszkiwali nadal w tym lokalu, albowiem w kontekście powyżej przytoczonych ustaleń, to przede wszystkim na pozwanym G. P. ciąży obowiązek, że dopełnił swego obowiązku i wydał powódce lokal mieszkalny po ustaniu stosunku najmu, a zgodnie z wyrokiem w sprawie I C 602/09.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien przede wszystkim odebrać stanowiska procesowe od pozwanych i w zależności od tych stanowisk i okoliczności spornych pomiędzy stronami przeprowadzić te dowody, które będą niezbędne dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, bacząc przy tym, aby przez cały okres postępowania zachodziły przesłanki ustanowienia kuratora procesowego dla pozwanego G. P..

SSR (del.) Zofia Piwowarska SSO Tomasz Szaj SSO Agnieszka Bednarek – Moraś